

JUNI 1962
11^e JAARGANG

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. (070) 11 98 43

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

Verschijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Landdag Driebergen/Doorn	Blz. 93
Sympathisanten	"
Nieuwe raadslieden	" 93
Raad van Advies	" 93
Eigen huis in Brunssum	" 93
Contact met Duitse geestverwanten	" 93
Herdrukken	" 93
Vijfjarig bestaan Erasmushuis	" 94

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Zomerschool 1962	" 94
------------------	------

HUMANITAS

Nieuwe aanstelling	" 94
Afdelingen	" 94

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Bijzondere Algemene Ledenvergadering	" 94/95
--------------------------------------	---------

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Zeilkamp	" 95
----------	------

INTERNATIONAAL NIEUWS

International Humanist and Ethical Union	
Congres te Oslo	" 96
Congres van de Unesco	" 96
België	
Jubileum-uitgave "Het Vrije Woord"	" 96

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz. (Vrij Nederland)	
Vrij Nederland haalt Mens en Wereld aan in kwestie Couzy.	" 96
De Volkskrant over de kwestie Sierksma	" 97
Ds. Langman over humanistisch vormingsonderwijs op de openbare school (De Typhoon)	" 97/98

Verslagen over behandeling wetsontwerp Subsidie Kerkenbouw -
Samenvatting in Trouw

(De Nieuwe Drentsche Courant)

Blz. 98

(Het Algemeen Handelsblad)

" 98

(Trouw)

" 98

(Het Vrije Volk)

" 99

Samenvatting in Trouw

" 99

Bevrijdend Denken over Humanistisch Verbond, rationalisme en
irrationalisme

" 99/100

NAGEKOMEN MEDEDELING

Leopold Schwarz Stichting

" 100

HUMANISTISCH VERBOND

Landdag Driebergen/Doorn.

De door het gewest Utrecht/Het Gooi georganiseerde Landdag op 31 mei in "Het Grote Bos" te Driebergen/Doorn werd, ondanks het vrij slechte weer, door ruim 350 mensen bijgewoond. Er werd een aantal interessante excursies gehouden, terwijl het middagprogramma bestond uit zang van "Vox Humana" uit Amsterdam, voordracht van mevrouw H. de Goede-Baljet uit Utrecht en een toespraak door prof. dr. B.W. Schaper, lid van het hoofdbestuur.

Sympathisanten.

De aanmelding hiervoor verloopt regelmatig en is niet onbevredigend. Eind mei waren reeds ruim 1100 personen ingeschreven. Door het Centraal Bureau werd hen in mei een geschrift toegezonden, dat o.a. een verkort overzicht gaf van de werkzaamheden van het Verbond in 1961.

Nieuwe raadslieden.

Het hoofdbestuur benoemde in zijn vergadering van 26 mei mej. M.E. ter Heege te Amsterdam tot raadvrouw voor de emigranten en de heren A. Burgerjon te Leiderdorp, J. Drijver te Hoorn, N. de Heer te Den Haag, F. Smidt te Dalfsen en J.D. Wiersma te Den Haag tot raadslieden bij de Inrichtingen van Justitie.

Raad van Advies.

De Raad van Advies, welke enkele malen per jaar door het dagelijks bestuur van het Verbond voor raadpleging wordt bijeengeroepen, vergaderde op 25 mei in Den Haag, tezamen met de leden van het D.B. Gesproken werd o.a. over de mogelijkheden om grotere groepen van de buitenkerkelijken voor het humanisme te interesseren.

Eigen huis in Brunssum.

De opening van dit huis, dat voor het werk van het Verbond in Limburg van grote betekenis kan worden, werd op 23 juni j.l. verricht door de voorzitter van het H.V., dr. J.P. van Praag.

Contact met Duitse geestverwanten.

Het bestuur van het gewest Limburg heeft met enkele bestuursleden van de Freireligiöse Landesgemeinde Nordrhein-Westfalen een ontmoeting gehad, waarbij o.a. de mogelijkheid is bekeken, in de naaste toekomst enkele gemeenschappelijke bijeenkomsten te beleggen. Een lid van het gewestbestuur zal een conferentie bijwonen, waar het vraagstuk van de stijl in bijeenkomsten ter sprake zal komen.

Herdrukken.

Het geschrift "Beginsel en Doel van het Humanistisch Verbond", dat een toelichting behelst op het beginselprogramma, is uitverkocht en wordt herdrukt. Ook het rapport over het Rassenprobleem wordt opnieuw aangemaakt, omdat hiervoor nog steeds belangstelling bestaat en de voorraad uitgeput is.

Vijfjarig bestaan Erasmushuis.

Op 27 april bestond het Erasmushuis 5 jaar. In verband met het overlijden van de secretaresse van het bestuur van de Stichting Erasmushuis, Mevrouw I. Houtgast, enkele dagen voor het jubileum, werd dit feit pas op 27 mei gevierd door een bijeenkomst in intieme kring van bestuursleden en oud-bestuursleden.

-o-

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Zomerschool 1962.

Dit jaar zal de Zomerschool van de Humanistische Stichting Socrates op een andere plaats worden gehouden dan vorige jaren, n.l. in het conferentiecentrum "Woudschoten", Woudenbergseweg 54, Austerlitz (post Zeist).

Zij vangt aan op vrijdag 20 juli, 's morgens om 11.00 uur en eindigt zondag 22 juli, 's middags om 17.00 uur.

Het onderwerp is: "Mensbeschouwing". Onder leiding van drs. J.H.P. Colpa zullen verschillende aspecten betreffende dit onderwerp worden behandeld.

De sprekers zijn:

Vrijdag	: Prof. Dr. T.T. ten Have	: De mensbeschouwing in de psychologie.
Zaterdag	: Dr. Kwee Swan Liat	: De mens in het Oosters denken.
Zondag	: Drs. J.H.P. Colpa	: Humanistische mensbeschouwing.

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"HUMANITAS"

Nieuwe aanstelling.

Bij de afdeling Leeuwarden is aangesteld mevrouw B. Bearda-Leyns als maatschappelijk werkster voor het algemeen maatschappelijk werk (uitbreiding).

Afdelingen.

De afdelingen Middelburg en Vlissingen hebben besloten te fuseren. Uit de samenvoeging van deze twee afdelingen is nu de nieuwe afdeling Walcheren gevormd.

-o-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

Bijzondere Algemene Ledenvergadering.

Op 13 mei 1962 werd in het "Erasmushuis" te Utrecht een Bijzondere Algemene Ledenvergadering gehouden door de H.J.G.

Aanwezig waren de heren Max en Van der Vliet, als afgevaardigden van het H.V. en een groot aantal H.J.G.-ers uit alle afdelingen.

Het doel van de vergadering was om te besluiten of de H.J.G. als landelijke organisatie moest blijven bestaan. Dit besluit moest worden genomen omdat er sedert enige tijd moeilijkheden waren gerezen omtrent het continueren van het Hoofdbestuur van de H.J.G., waardoor enige leden de waarde van het bestaan van de H.J.G. als landelijke organisatie in twijfel trokken.

De vergadering was georganiseerd door een voorbereidingscommissie. Rob de Grood werd vergaderingsleider.

Uit het verloop van de vergadering bleek al snel dat een overgrote meerderheid vóór de voortzetting was, te meer daar er zich negen personen bereid verklaard hadden een bestaursfunctie te vervullen. Vier van hen stelden zich kandidaat voor de functie van voorzitter, en wel:

Shair Damri	uit	Utrecht.
Peter Kemps	uit	Hengelo.
René Muys	uit	Rotterdam.
Ton v. Zijl	uit	Amsterdam.

Peter Kemps werd tenslotte als voorzitter gekozen en hij stelde het volgende door de vergadering goedgekeurde bestuur samen:

Peter Kemps	-	voorzitter.
Pedro van Meurs	-	secretaris.
Mej.Nel Vroomman	-	secretaresse, Heemskerkstraat 88-b, Rotterdam. Telefoon: 010-44349.
Ton van Zijl	-	penningmeester.
Hans de Jong	-	propaganda.

Verder werd op de vergadering definitief besloten om het zomerkamp niet meer door te laten gaan, maar dat er nog voor het eind van het jaar twee weekends georganiseerd zullen worden.

Tenslotte wenste de heer Max het hoofdbestuur geluk en vestigde in een korte toespraak de aandacht op enige punten die voor de H.J.G. belangrijk zijn.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

"S O C R A T E S"

Zeilkamp.

Op 5 en 6 mei hield de S.V.H.G. "Socrates" een zeilkamp op de Kaag. Dank zij de goede organisatie door de afdeling Leiden werd het een groot succes. Sterke wind, grote hoeveelheden buiswater en doornatte kleren konden de stemming niet drukken, integendeel! Hete kachels en dampende koffiepotten werden dan ook slechts in noodgevallen opgezocht.

-o-

INTERNATIONAAL NIEUWS

International Humanist and Ethical Union.

Congres te Oslo.

Voor het congres in Oslo zijn reeds meer dan 400 aanmeldingen binnengekomen. Er komen veel Amerikanen, Nederlanders, Engelsen, maar ook Fransen, Duitsers, Belgen; verder mensen uit India, Australië, Israël, Italië, de Philippijnen, Korea en waarschijnlijk Polen.

Er zijn nu 21 organisaties aangesloten. Een tweede groep uit Australië heeft zich voor het lidmaatschap aangemeld.

Congres van de Unesco.

De IHEU heeft deelgenomen aan een congres van de zogenaamde Non Governmental Organizations van de Unesco. Het congres werd gehouden van 14 tot 18 mei te Parijs.

De IHEU is bevorderd van groep c naar groep b bij de Unesco. In groep c behoren de organisaties, die op de hoogte gehouden worden van de activiteiten van de Unesco en aan wie, als dat voor mocht komen, om medewerking kan worden gevraagd. In groep b behoren de organisaties, die zelf ook inlichtingen kunnen verstrekken en aan wie om advies wordt gevraagd. Groep c wordt aangeduid als: mutual information relationship en groep b wordt aangeduid als: information and consultative relations.

B e l g i ë.

Jubileum-uitgave "Het Vrije Woord".

"Het Vrije Woord", het tijdschrift van het Belgisch Humanistisch Verbond, heeft zijn juni-nummer geheel gewijd aan de viering van het 10-jarig bestaan van dit Verbond op 12 en 13 mei j.l. Alle redevoeringen, van de voorzitter, Prof. Dr. K. Cuypers, van Prof. Dr. J. Broeckx, lid van de Raad van Beheer, van Dr. J.P. van Praag, als voorzitter van de IHEU en van Mr. L. Craeybeckx, burgemeester van Antwerpen, zijn in dit nummer in extenso afgedrukt.

-o-

VAN ALLE KANTEN

Verslagen, reportages enz. (Vrij Nederland).

Vrij Nederland haalt Mens en Wereld aan in kwestie Couzy.

Vrij Nederland van 2 juni haalt Mens en Wereld aan, waar het schrijft over de kwestie Couzy en er zijn afkeuring over uitsprekt, dat De Groene en Vrij Nederland voor de militairen praktisch geweerd worden.

-o-

De Volkskrant over de kwestie Sierksma.

De Volkskrant van 25 mei schrijft:

"Niet-christenen in de theologie.

" De voorzitter van het Humanistisch Verbond, dr. J.P. van Praag, heeft in "Mens en Wereld" de vraag gesteld of er eventueel ook voor niet-christenen een plaats is aan de theologische faculteiten. Hij doet dat naar aanleiding van het feit dat dr. F. Sierksma, een overtuigd humanist, die veel aandacht heeft getrokken door zijn boek "over de "Religieuze Projectie", een paar jaar docent is geweest te Leiden in de godsdienstpsychologie en de geschiedenis van de godsdiensten, maar in het gevoel dat er te veel kritiek op zijn optreden bestond zijn leeropdracht weer heeft neergelegd.

" De vraag is natuurlijk welke taak men toedenkt aan de theologische faculteiten van de rijksuniversiteiten. Feitelijk dienen zij hoofdzakelijk om toekomstige predikanten op te leiden; daarom ook zijn er "kerkelijke hoogleraren" in deze faculteiten aanwezig. Officieel is de toestand echter anders, en wel al sinds decennia. En nu kan men natuurlijk de vraag gaan stellen of deze theologische faculteiten, die toch eigenlijk faculteiten van godsdienstwetenschap zijn en waaraan in ieder geval zeer vrijzinnige opvattingen kunnen worden verkondigd, alleen moeten worden bemand door hoogleraren die zich in ieder geval uitdrukkelijk christenen noemen, welke betekenis zij daaraan verder ook geven. Moeten deze faculteiten ook niet het buitenkerkelijke deel van onze bevolking dienen? Het is ongetwijfeld een vraag waarover nagedacht moet worden, vooral omdat wij tegenwoordig toch ook bezig zijn met het probleem van een eventuele oecumenische faculteit van "theologie."

-0-

Ds. Langman over humanistisch vormingsonderwijs op de openbare school. (De Typhoon)

Het Dagblad voor de Zaanstreek, De Typhoon, geeft de mening weer van de Amsterdamse dominee dr. H.J. Langman over de brief van de Hervormde Synode over deze kwestie. De Typhoon schrijft:

" De hoofdstedelijke hervormde predikant dr. H.J. Langman is het met deze beslissing van de Synode in het geheel niet eens. Tolerantie, zegt hij, is met name voor de Kerk der Hervorming een groot goed, maar er zijn aan die tolerantie grenzen en deze zijn hier overschreden, meent hij. Wat toch is het geval?

" Het Humanistisch Verbond, stelt dr. Langman, wil dat deel van het Nederlandse volk, dat zijn godsdienst verloren heeft of nooit heeft gehad, toch een levensbeschouwelijke ondergrond geven. Het wil het bewaren voor het zedelijk negativisme, voor nihilisme, voor morele anarchie. Het wil, en dat is het eigenaardige van het Westers humanisme, de mens bewaren bij de nabloei van de christelijke beschaving.

" De vraag is maar, of dat kan en hoe lang dat kan; of zedelijkheid en godsdienst niet zo nauw met elkaar zijn verbonden, dat de zedelijkheid in moet storten als de godsdienstige bodem eraan ontvalt.

" Naast deze positieve kant is er ook de negatieve zijde en die is "dat het Humanistisch Verbond atheïstisch van aard is. Dat is het "uitgangspunt, dat beleefd kan worden op louter aanvaardende, maar "ook op wervende strijd bare wijze. Het laatste is het meest waarschijn- "lijk, want evenals het geloof heeft ook het ongeloof een expansieve "natuur.

" Het zal fundamenteel moeten en willen zijn en dus uiteen moeten "zetten waarom het niet godsdienstig kan zijn; d.w.z. het zal moeten "geven bestrijding van het christelijk geloof, überhaupt van alle ge- "loof in God.

" Kan, mag aan zulk onderwijs een wettelijke sanctie worden gegeven, "vraagt dr. Langman dan. Want zie, zegt hij: het gaat hier niet om "toelating door de overheid. Dat is het geval als het betreft cursus- "sen, die door het Humanistisch Verbond geheel op eigen initiatief "buiten alle overheidsbemoeienis om worden gegeven. Het gaat hier om "lessen waarvoor in de wet een plaats is ingeruimd en die, daar komt "het op neer, door de overheid zullen worden gesubsidieerd. De over- "heid speelt hierin dus een actieve rol.

" Dit kan de Kerk niet goedkeuren. Hieraan kan en mag zij geen di- "recte of indirecte - dit gebeurt in de brief van de Raad voor de "zaken van kerk en school! - medewerking verlenen. Integendeel: de "Kerk heeft hier waarschuwend de vinger op te heffen en de overheid "aan haar roeping te herinneren. En die roeping is - de kerk kan en "mag het nooit anders zien - dat zij gehoorzaam zal zijn aan de Heer "der heren en de Koning der koningen. Dat zij zoekt in Zijn weg te "gaan en Hem eer en hulde bewijst. Dat zij nalaat alles wat Zijn gezag "ondermijnt en wat het geloof in Hem ondergraaft.

" De Kerk kan dan ook nooit instemmen met een volstrekte neutrali- "teit van de overheid. De tolerantie kan zo ver gaan - dat moet ze "ook - dat ze de vrijheid erkent om niet te geloven. Zelfs de vrijheid "om dat ongeloof te verdedigen en dus te propageren. Maar dat is dan "ook de uiterste grens. Die grens is overschreden als de overheid in "haar eigen organen wettelijke ruimte schept voor deze verdediging en "propaganda van het ongeloof. En niet alleen ruimte schept, maar deze "ook op actieve wijze door financiële steun bevordert. Als het toch "gebeurt, dan kan de Kerk zich daar alleen, onder ernstig protest bij "de overheid, bij neerleggen."

Verslagen over behandeling wetsontwerp Subsidie Kerkenbouw - Samenvatting in Trouw. (De Nieuwe Drentsche Courant)

Het inmiddels in de Tweede Kamer aangenomen wetsontwerp over de subsidie voor de kerkenbouw is in de parlementaire verslagen druk besproken. Uit de koppen kan men de gang van zaken al aflezen:

Mr. Beernink wil geen subsidie-mogelijkheden voor het Humanistisch Verbond, schrijft De Nieuwe Drentsche Courant van 10 mei j.l.

Het Algemeen Handelsblad.

Meningen in de Tweede Kamer over premiereregeling kerkenbouw zijn verdeeld, schrijft Het Algemeen Handelsblad van 23 mei.

Trouw.

Trouw van 23 mei deelt mee: Confessionele partijen willen: Kerken en bezinningscentra niet in één wet.

Het Vrije Volk.

Het Vrije Volk van 23 mei heeft als kop: Scheps betoogt in de Tweede Kamer; Kerken en centra zonder onderscheid subsidiëren.

Samenvatting in Trouw.

De afloop is overzichtelijk vermeld in Trouw van 6 juni. Dit blad schrijft:

"Subsidie kerkbouw.

" Vanuit de lezerskring komt tot ons de vraag nog eens kort samen te vatten hoe het wetsontwerp subsidie kerkbouw er uit is gaan zien na de behandeling in de Tweede Kamer.

" Wij voldoen gaarne aan dit verzoek, al zeggen we er direct bij dat de opzet van het ontwerp weinig verandering heeft ondergaan.

" Het enige belangrijke amendement was dat van de heer Lucas, als gevolg waarvan het subsidiebedrag is verhoogd van 25 tot 30 procent der bouwkosten.

" De wet zal gelden voor een periode van tien jaar. Zij draagt dus een tijdelijk karakter. Er wordt van uitgegaan, dat over tien jaar de huidige acute nood wel tot het verleden zal behoren.

" Pastorieën vallen niet onder de regeling en van terugwerkende kracht zal - ondanks de aandrang daartoe van de kerken uit - al evenmin sprake zijn.

" Gemeenten en provincies kunnen voor eenzelfde doel niet nog eens subsidiëren.

" De protestants-christelijke Kamerfracties stonden aanvankelijk niet onwelwillend tegenover het ontwerp. Dat de A.R.-fractie en een groot deel van de CHU-fractie toch tegen het ontwerp hebben gestemd was een gevolg van een amendement-Scheps, inhoudende dat humanistische bezinningscentra voor dezelfde subsidie in aanmerking zouden komen.

" Aanvankelijk was voorgesteld dat dit subsidie bij algemene maatregel van bestuur aan die centra zou worden verleend.

" Het amendement heeft tot gevolg gehad dat het Nederlands Humanistisch Verbond nu in de wet formeel op één lijn met de kerken is gesteld. Dat is principieel onjuist.

" Het gaat hier er niet om te discrimineren.

" Vanuit de prot.-chr. fracties is betoogd, dat de kerk niet een der velen is uit de rij van culturele instellingen. Zij is stem der Openbaring en middelpunt van de eredienst. Zij straalt het Licht der Wereld uit waar anderen naar dat Licht nog op zoek zijn.

" Het is te betreuren dat het bij de behandeling in de Tweede Kamer zo gelopen is en dat ook een poging van het Kamerlid Diepenhorst (CH) misliep om het essentieel verschil tussen kerken en bezinningscentra in de wet te verduidelijken.

" Onder de gegeven omstandigheden kon het niet anders of de prot.-chr. Kamerfracties moesten hun stem aan het ontwerp onthouden."

-0-

Bevrijdend Denken over Humanistisch Verbond, rationalisme en irrationalisme.

Bevrijdend Denken van 2 juni is een serie artikelen begonnen van C. van Tricht, onder de kop: Humanistisch Verbond waarheen?

Het eerste artikel opent als volgt:

" In het artikel "Wil men ons doodzwijgen?" van Rausch in Bevrijdend Denken van 24 maart 1962 worden enkele uitlatingen geciteerd die m.i. "om een antwoord vragen. In de eerste plaats pater Van Engelen, die "De Vrije Gedachte" "een ietwat verouderde rationalistische denkapparatuur" aanwrijft. Prof. Banning gebruikt de discriminerend bedoelde benaming "Dageraads-atheïsten", terwijl van rationalisme wordt gesproken als "soms geboorneerd" en "dogmatisch" (sinds wanneer staan theologen boven dogmatisme?), en in het gunstigste geval als "schraal". En tenslotte Dr. H. Bonger, lid van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond, die in het door Rausch genoemde boekje "Modern, niet godsdienstig humanisme" zegt: "De vrijdenkersbeweging", /altijd een betrekkelijk kleine groep, verloor nog van haar spankracht omdat zij de "rationalistische bestrijding van kerk en geloof volhield, onvoldoende op de hoogte met de existentialistische ontwikkeling in wijsbegeerte en theologie. /belichaamd in "De Dageraad",

" Dat de theologie letterlijk alles weet in te lijven, wisten we al een poosje. De inlijving van het existentialisme zullen we daarom bij deze gelegenheid laten voor wat zij is.

" Het was bekend dat het Humanistisch Verbond minder kritisch ten opzichte van het irrationalisme staat dan "De Vrije Gedachte". Waarop dit kan uitlopen blijkt wel uit het aanvaarden van het existentialisme. Want van de uitlating van Dr. Bonger moet wel worden afgeleid dat aan de irrationalistische filosofie, die existentialisme wordt genoemd, veel waarde wordt gehecht, ja in dit verband gebruikt, moet het wel worden begrepen als een recomandatatie van de aangewezen therapie tegen "de rationalistische bestrijding van kerk en geloof"!

" Dat is dan een betreurenswaardige ontwikkeling in het moderne humanistische denken. Maar daarover straks."

De schrijver zet dan verder uiteen dat hij in de strijd van rationalisme contra irrationalisme aan de kant van het rationalisme staat.

-o-

Nagekomen mededeling.

Leopold Schwarz Stichting.

Op 23 mei j.l. werd opgericht de Leopold Schwarz Stichting.

Doel der Stichting is: de Humanistische gedachtenwereld en levenspraktijk te bevorderen.

De Stichting tracht haar doel te bereiken onder meer door het verstrekken van geldelijke bijdragen en/of rentedragende leningen aan geestelijke, culturele en sociale instellingen.

Voorzitster : Mevrouw H. Polak-Schwarz.

Tweede Voorzitter : Dr. J.P. van Praag.

Secretaris : J. Bijleveld.

Penningmeester : Notaris E. Bennink Bolt.

=====